

Vaaben som Ammunition blive bragte op til en høiere Fuldkommenhed, og det er ikke en Bevægelse, som er traadt tydelig frem i de sidste Aar, men en Bevægelse, der har fundet Sted i en lang Række. Vi ere nu komne til det Punkt, som jeg havde den Ære at bemærke, at man bruger et meget nøiagtig konstrueret Bagladegevær, og at man dertil bruger en meget nøiagtig fabrikeret Patron, som er en Enhedspatron. Utsaa, Krigsbestyrelsen besluttede sig til at anstafte de Maskiner, uden hvilke en hurtig, billig og hensigtsmæssig Forandring af disse Geværer havde viist sig at være en Umulighed, og den besluttede sig tillige til at anstafte de Maskiner, som vare absolut nødvendige til Tilveiebringelsen af den Ammunition, ved Hjælp af hvilken disse Vaaben først blive brugbare. Naar det nu var givet, at man maatte have disse Maskiner, saa var det ogsaa givet, at man maatte have den fornødne Dampkraft til at drive dem, at man maatte have en passende Opstilling af dem, og at man maatte have en Bygning med solide Fundamenter. Det er det, som blev tilveiebragt, ved at man underkastede to ældre Bygninger i Proviantgaarden en delvis Ombygning. Det er denne delvise Ombygning, som har kostet den Sum, jeg havde den Ære at meddele igaar. Maskinerne ere enten allerede ankomne, eller de ere paa Veien, og om en ganske kort Tid vil Arbeidet være i fuld Gang, og der er da grundet Haab om, at de 8000 Taprifler, hvis Forandring, efter de Priser, jeg havde den Ære at opgive, nemlig 10 Rd. pr. Stykke, — der er Minimum — vilde have kostet 80,000 Rd., ville blive forandrede for 5 Rd. pr. Stykke, og den øvrige Sum vil altsaa have givet os Maskinerne. Naar den hele Forandring er fuldført, have vi ikke betalt Mere for den, end vi vilde havde betalt til enhver Fabrikant enten i Indlandet eller i Udlandet, og ovenikøbet have vi da danske Maskiner og i det Hele taget Værksteder, der kunne komme til nyttig Anvendelse. Jeg er overbevist om, at Statens Tærv er blevet meget vel iagttaget ved denne Leilighed, og at, naar det først er igang, og det høie Thing seer Resultaterne deraf, det da vil bifalde den Fremgangsmaade, der er bleven fulgt, idetmindste dens reelle Side.

Det fremgaar af nogle af de Ytringer, der ere bleve gjorte af ærede Talere ved denne Leilighed, at de ere tilbøjelige til at betragte med Ugunst saadanne tekniske Foretagender under Militaeretaten. Jeg indbrømmer gjerne, at der foreligger mange sørgelige Erfaringer med Hensyn til Statens Optræden som Fabrikant. Jeg vil slet ikke forsvare den tidligere statsøconomiske Politik, der bestaaer i, at Regjeringen selv optræder som Fabrikant, men jeg troer, at en teknisk Virksomhed, som den her foreliggende, nærmest bør betegnes som hørende til Kategorien Hønsflid. Her er ikke Tale om at konkurrere med Nogen, tværtimod, alle private Fabrikanter have nægtet at paatage sig dette Arbejde; her er ikke Tale om at sælge paa offentlige Markeder, men her er kun Tale om at tilvirke Fornødenheder for Militaeretaten, der ikke for en ringere og billigere Priis kunne faaes her. Jeg troer, at saadanne Tilvirkninger som Tilvirkning af Brød, af Klæde, af Krudt, og ogsaa Tilvirkning af saadanne Geværdele, som der her er Tale om, og af Ammunition bør med Rette kunne betragtes som Krigsbestyrelsens Hønsflid. Det angaaer kun de daglige Fornødenheder, og ligesaavist som ingen Hønsboldning vil finde det lønnende at købe Altting, ligesaa lidt er det lønnende for Krigsbestyrelsen at købe Altting. Det er ganske vist langt bekvemmere for Krigsbestyrelsen og dens Embedsmænd at købe Alt; der kan ikke være Spørgsmaal om, at det er ulige bekvemmere for den at gaae til Thinget og sige: det koster saa og saa Meget, maae vi faae Pengene, men Statens Tærv bliver ikke varetaget derved. Dette er blevet paa viist med Hensyn til Usserød Klædefabrik, med Hensyn til Krudtfabrikken, med Hensyn til Brødbageriet, hvilket Alt giver Staten meget betydelige Besparelser saavel directe som indirecte. Jeg maa, siden jeg taler om Brød, gjøre opmærksom paa, at vi ikke alene faae Brødet langt bedre og billigere ved selv at tilvirke det, men at dette ogsaa gjør, at Brødet bliver billigere andre Steder. Disse Tilvirkninger troer jeg ikke fortjene den Ugunst, hvormed de betragtes. Jeg troer, og det troer man overalt, at saadanne Tilvirkninger bør besørjes af Militaeretaten. Jeg haaber, at de Oplysninger,